

Koninginnedag in 1921

Illegaal vuurwerk in de wei bij de Steeg

Koningsdag kan ook dit jaar niet uitbundig worden gevierd. Hopelijk volgend jaar weer zoals we het hier in Scherpenzeel traditioneel gewend zijn. In 1921 wordt de verjaardag van Koningin Wilhelmina op woensdag 31 augustus met allerlei activiteiten georganiseerd. Een impressie.

In 1891 wordt in Nederland de eerste echte Koninginnedag gevierd. Koningin Wilhelmina en haar familie zijn niet aanwezig bij de festiviteiten. Koninginnedag is in die jaren ook de laatste dag van de schoolvakantie, waardoor deze dag al snel een feestdag voor kinderen wordt. Op 31 augustus 1902 groeit Koninginnedag uit tot een echt volksfeest. De bevolking viert dan namelijk ook het bericht dat Koningin Wilhelmina net hersteld is van een ernstige ziekte.

Al in 1893 maakt de krant melding van de viering van Koninginnedag in Scherpenzeel, hoewel de Oranjevereniging hier pas in 1929 is opgericht. In 1893 *“wapperde van schier alle woningen de driekleur met oranjewimpel. De kinderen der openbare en bewaarscholen werden ruimschoots op chocolade en krentebrood onthaald”*. Enkele jaren later, in 1899, bericht een regionale krant dat er in Scherpenzeel een commissie is gevormd, die tracht geld bijeen te brengen om de verjaardag van de Koningin waardig te vieren.

Programma Koninginnedag

Op 26 augustus 1921 wordt het programma van Koninginnedag in Scherpenzeel bekend gemaakt in De Holevoet. De krant schrijft: *‘Koninginnedag zal dit jaar feestelijk worden herdacht. De deelname is enorm. Het is daarom al vroeg dag. Hier volgt de dagverdeling:*

- 8 uur: ringrijden versierde rijwielen voor jongens en meisjes en kinderen van 12-16 jaar
 - 10 uur: vaklieden optocht (het glanspunt van den dag)
 - 1 uur: ringrijden onder den man en voetbalwedstrijd ter opluistering
 - 2.30 uur: boegsprietlopen en verspringen voor jongens; aardappelrapen (met lepels) voor meisjes
 - 4 uur: ringrijden versierde karretjes
 - 6.30 uur: tobbe steken, optocht
 - 10 uur: prijsuitdeelen
- Bij genoegzame deelname gevelversiering om prijzen.'

Impressie

De nacht voorafgaand aan Koninginnedag valt er regen, maar op woensdagmorgen 31 augustus breekt de Oranjezon door. De kinderen zijn al vroeg op en 'ze kleurden vrolijk den weg in hun met oranje uitgedoschte pakjes en ze trokken naar school om feest te vieren'. De laatste hand wordt dan nog gelegd aan gevelversieringen. 'Het geheele dorp was in vlaggentooi. Al om half acht 's morgens opent de voorzitter van de feestcommissie Koninginnedag en speelt Caecilia het Wilhelmus.' Daarna gaan de activiteiten van start met het ringrijden op de fiets voor de jeugd. Om tien uur vertrekt de vakliedenoptocht vanaf Huize Scherpenzeel. Voorop rijden de versierde rijwielen, gevolgd door herauten te paard. Daarachter Caecilia, de feestcommissie in galakoetsen en de verschillende praalwagens. De optocht gaat eerst naar Lombok (Oosteinde) en vervolgens terug via de Kerkstraat naar de Proeftuin. Tot ongenoegen van velen trekt de tocht niet over andere wegen, maar dat komt door de geringe breedte van die straten. Langs de route staan honderden mensen. Bakkerij Hendriks heeft de mooiste praalwagens. 's Middags is er ringrijden met losse paarden. Het aardappelrapen blijkt een 'zenuwachtig werk' voor de meisjes. Het boegsprietlopen wordt door Herman Pul gewonnen. Om 4 uur rijden 47 versierde karretjes met paartjes in klederdracht over de Steeg (Burg. Royaardslaan) om deel te nemen aan het ringrijden, gadegeslagen door honderden toeschouwers.

Vuurwerk

De avondoptocht is een echte 'joelpartij'. 'Zoals het te Amsterdam ging vond men het ook hier: getoeter en straatliedjes gebrul. We moeten dat eens wat netter leeren en wat meer Vaderlandschen liederen zingen', aldus de verslaggever. 's Avonds is er een incident. Een ooggetuige meldt: 'In de stik duistere weide aan de Steeg stond de feestcommissie en ontstak nu en dan wat vuurwerk. Daar opeens verschijnen uit het nachtelijk duister vier agenten. De heeren vuurwerkmakers hadden geen permissie voor dit 'spul' dus kregen ze allen een procesverbaal. Bij het schelle licht van een vuurpot en onder het geknetter van donderbussen worden de heeren opgeschreven. En zoo was Koninginnedag weldra ten einde.' Ze zullen zich moeten verantwoorden voor de rechter. De Scherpenzeelse bevolking spreekt er schande van en heeft sympathie voor de feestcommissie die het vuurwerk heeft afgestoken. Een Scherpenzeler hoopt dat de straf zal zijn: in 1922 organiseert u een Oranjefeest met tot besluit een 'schitterend vuurwerk'. Of de mannen zijn veroordeeld en welke straf ze hebben gekregen is niet bekend. Hopelijk is het met een sisser afgelopen.

April 2021